

Kənd təsərrüfatının inkişafı elmi və mədəni üzümçülükdən çox asılıdır

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldiyi ilk günlərdə bildirdi ki, üzümçülüyun üstün inkişafına nail olmadan kənd təsərrüfatının ümumi yüksəlişinə nail olmaq mümkün deyil. Çünki üzümçülük böyük gəlir mənbəyi olmaqla bərabər, həm də böyük əmək tutumlu, kənddə iş yerlərinin açılmasını şərtləndirən əhəmiyyətli bir istehsal sahəsidir. Elə həmin 1970-ci illərdən də üzümçülükdə köklü dəyişikliklərə başlandı. Təxirasalınmaz tədbirlər görüldü, yeni üzüm bağları salındı, mövcud üzümlüklərdə becərmə işləri sürətləndirildi, tənəklər dirəklərə qaldırıldı, texniki təchizat, demək olar ki, yenidən təşkil olundu, sahə yüksəkixtisaslı kadrlarla möhkəmləndirildi. Qısa bir müddətdə, yeni beş il ərzində üzümün məhsuldarlığı 46,8 sentnerdən (1970), 68,1 sentnerə (1975) çatdırıldı. 1984-cü ildə respublika üzrə üzüm istehsalı 1 milyon 694 min ton, məhsuldarlığı isə 95,3 sentner təşkil etmişdir.

Bu illərdə üzümçülük və şərabçılıq respublikanın kənd təsərrüfatında aparıcı sahə kimi dövlətin nəzarətində olmuş və ona xüsusi önəm verilmişdir. Təbii ki, üzümçülük Azərbaycan kənd təsərrüfatı bitkiləri içərisində daha gəlirli sahə olmaqla min illərə ərzaq bitkisi kimi becərilmiş və adamların iqtisadi həyatında mühüm rol oynamışdır.

Azərbaycanın indiki ərazisində üzüm bitkisinin becərilməsinə hələ eramızdan qabaq 2-ci minilliyin ortalarından başlanmışdır. Əsrlər boyu meşələrdə bitən yabani üzüm bitkiləri ayrı-ayrı adamların həyətlərinə gətirilərək orada ekilmiş, onun seleksiyası ilə meşğul olunmuşdur. Seçmə yolu ilə nisbətən iri qileli tənəklər artıraraq mədəni becərmə sisteminin təkmilləşdirilməsi sayəsində, yeni kollaşmanın qarşısını alınması, xəstəlik və zərərvericilərdən mühafizə edilməsi, gübrələnməsi və s. yüksək məhsuldar üzümlüklər yaradılmışdır. Sonralardan isə üzümlərin gilələrindən şirə və müxtəlif içkilər hazırlanmasına başlanmışdır.

Hazırda ölkədə becərilən bir çox sortların, o cümlədən Ağ Şanı, Qara Şanı, Ağ Xəlili, Qara Xəlili, Mədəsə, Sarıgilə, Mərəndi kimi onlarca başqa üzüm sortları məhz Azərbaycanda, Bakıda, Mıldə, Muğan-da, Qarabağda və s. bölgələrdə yaradılmış və bu sortların müəllifi də xalqın özü olmuşdur. Təbii ki, tarix boyu üzümçülüyə bu qədər maraq göstərilməsi üzümün ərzaq bitkisi olmaq etibarilə çox əhəmiyyətli qida məhsulu kimi dəyərləndirilməsi ilə bağlı idi.

Tədqiqatlar göstərir ki, üzüm bitkisi günəş enerjisindən səmərəli istifadə etməklə yarpaqlar vasitəsilə qeyri-üzvi elementləri (oksigen, hidrogen və karbon) qiymətli üzvi maddələrə çevirərək çox dadlı və tamlı süfrə və texniki üzüm məhsulu yetişdirir. Məlumdur ki, üzüm, dadlı qida maddəsi olmaqla yanaşı, həm də onun müalicəvi əhəmiyyəti vardır. Üzümün tərkibində asan mənimsənilən şəkər ürək-damar sisteminin fəaliyyətini yaxşılaşdırır, şirəsində isə 16-35 faiz şəkər toplanır. Üzüm meyvəsi kalium, kalsium, natrium, fosfor, kükürd, dəmir, maqnezium və s. kimi mikroelementlərə zəngindir.

Professor R.T.Bolqarevin elmi araşdırmalarının nəticələrinə əsasən bir nəfərin qəbul etdiyi təzə üzümdə 360 qram şəkər vardır. Orqanizmə 1500 kalori istilik verir ki, bu da sutkalıq istiliyin yarısına bərabərdir.

Üzüm şirəsi maddələr mübadiləsini yaxşılaşdırmaqla yanaşı, mərkəzi sinir sisteminin fəaliyyətini normallaşdırır. Qanda hemoqlobini yüksəldir, əzələlərin fəaliyyətini artırır, bağırsaqlarda və qaraciyərdə toplanan zərərli maddələri zərərsizləşdirir.

Tarixi mənbələrdən aldığımız məlumatlara VIII-X əsrlərdə ərəb tarixçiləri və səyyahlarının diqqətini Azərbaycan torpağının gözəlliyi, xüsusən onun münbitliyi və Aranda insanların six yaşadığı yerlərdə üzümlüklərin geniş yayılması cəlb etmişdir. Yeni Rusiyanın tərkibinə daxil olmasından çox-çox qabaq Azərbaycanın iqtisadi həyatında üzümçülük mühüm yer tuturdu.

Zaqafqaziyada istchsəl edilən üzüm məhsulunun 30 faizi Azərbaycanın payına düşürdü. Göstərilən vaxtlarda üzüm sahələri Yelizavetpol quberniyasında (Gəncə) 12,9 faiz, Bakı quberniyasında 11,8 faiz təşkil edirdi. Gəncə-Qazax zonasında və Şəkide istehsal edilən şərablar 1884-1887-ci illərdə Paris və

Londonda,1909-1920-ci illərdə isə Paris və Milanda keçirilən dequstasiyalarda qızıl medala layiq görülmüş və xüsusi diplomlarla təltif olunmuşdur.

Azərbaycanda üzümçülüyun tarixi çox qədim tarixə malik olsa da, üzümçülüyun müxtəlif istiqamətlərdə inkişafına elmi diqqət ölkəmizdə ancaq 1920-1930-cu illərdən başlamışdır.

Belə ki, 1921-ci ildə Azərbaycan Sənaye Institutunun kənd təsərrüfatı fakültəsi tərkibində ilk dəfə üzümçülük və şərabçılıq üzrə kafedra açılır və sonralar o, şöbə kimi fəaliyyət göstərməyə başlayır. Şöbə eyni zamanda mütəxəssis kadrlar da hazırlayırdı. 1931-ci ildə Azərbaycan hökumətinin təqdimatı əsasında SSRİ Nazirlər Sovetinin xüsusi qərarı ilə Gəncədə üzümçülük, şərabçılıq elmi-tədqiqat stansiyası, eyni zamanda bu stansiyanın dayaq məntəqəsi yaradılır. Üzümçülük, şərabçılığın elmi araşdırılması və nəzəri-praktiki məsələlərinin bütün sahələrinin həlli bu stansiyaya həvalə edilir.

Ancaq hələ 1929-cu ildə Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutu yaradılarkən onun tərkibində eyni vaxtda üzümçülük və şərabçılıq fakültəsi də təşkil edilmiş və orada üzümçülük və şərabçılığın elmi-nəzəri məsələləri əhəmiyyətli dərəcədə tədris olunmağa başlamışdır.

Üzümçülüyun elmi əsaslarla inkişafına dövlət nəzarəti həmişə olmuşdur. Üzümçülük mürəkkəb kənd təsərrüfatı sahəsi olduğu üçün üzümlüklərin becərilməsi əmək adamlarından becərmə texnologiyasına kifayət qədər əmək verdişi tələb edir.

Bir çox əməliyyatlar, o cümlədən budama zamanı zoğların və neçə gözə kəsilməsi, tənəyin polyarlığının optimal formaya salınması, onun gücünün düzgün qiymətləndirilməsi, budaqların burada yerləşdirilməsinin konkret şəraitə uyğun təşkili və s. nəzərə alınmalıdır. Ancaq təkəcə budama deyil, tənəyin onlarca aqrotexniki əməliyyatları var ki, bu əməliyyatların aparılması texnikasından nəinki tənəyin məhsuldarlığı, həm də tənəyin özünün qorunub saxlanması asılıdır. Bütün bunlan bildirməkdə məqsədimiz üzüm bitkisinin morfoloji, bioloji və ya ekoloji xüsusiyyətlərindən söz açmaq deyil, bu, az-çox ədəbiyyatlarda işıqlandırılmışdır. Maraqlı cəhət məhz ondan ibarətdir ki, bu gün neftin dəyərdən düşməsi, beynəlxalq valyuta böhranı şəraitində Azərbaycanda qeyri-neft sahələrinin, o cümlədən kənd təsərrüfatının ən vacib sahələrindən olan üzümçülüyun sürətli inkişafına geniş meydan verilməli və onun elmi əsaslarla, belə demək mümkünsə, yenidən bərpa edilməsinin ön plana çəkilməsi vaxtı çatmışdır.

Ölkədə üzüm istehsalında elmin köməyinə indi həmişəkindən çox ehtiyac vardır. Bu gün dünyada baş verən ekoloji dəyişikliklərin havanın, torpağın, suyun keyfiyyətinə az da olsa öz mənfii təsir göstərməsini alimlərin elmi araşdırmaları aydın şəkildə sübut edir.

Hazırda dünyada təxminən 800 növ onurğasız, onurğalı üzüm ziyanvericisi vardır. Onların böyük əksəriyyəti həşəratlardır. Ancaq ekoloji mühitin və insanların təsirindən onların hamısına bir yerdə rast gəlmək mümkün deyil. Azərbaycanda kütləvi surətdə yayılan 100-150 növ üzüm ziyanvericisi məlumdur. Lakin onların yayılmasına ekoloji faktlar, iqlim, torpaq, temperatur, rütubət, işıq, külək, günəş radiasiyası bütün bunlar öz mənfii və müsbət təsirini göstərir.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin şəxsi təşəbbüsü ilə 1976-cı ildə üzümçülük-şərabçılıq məhsulları istehsalının daha da inkişaf etdirilməsi məqsədilə respublikada ET Üzümçülük-Şərabçılıq İnstitutu yaradıldı. Bundan sonra üzümçülük-şərabçılıq haqqında keçirilən bütün konfrans və müşavirələrdə, partiya və dövlət tədbirlərində institutun rəyi, əməli fəaliyyəti diqqətdən kənar qalmadı. Üzüm və şərab istehsalının normativləri və kapital qoyuluşunun iqtisadi effektliyi hazırlandı. Əmək haqqının səmərəli təşkili və sovxozların üzümlüklərində becərmə texnologiyasının ayrı-ayrı iş həcmi nəzərə alınmaqla üzümçülüyun becərmə texnologiyasının xronoloji qaydada əsaslandırılması və aparılan işlərin düzgün qiymətləndirilməsi institutun verdiyi təlimatlarla həyata keçirildi. Üzümçülük və şərabçılıq haqqında elmi məcmuələr və dərsliklər, habelə respublika və Rusiyanın

mətbuat orqanlarında Azərbaycanın üzümçü-şərabçı alimlərinin çoxsaylı tövsiyə xarakterli məqalələri dərc edilirdi.

Yeri gəlmişkən, bir dəfə Göygöl (keçmiş Xanlar rayonu) rayonunda keçirilən müşavirədə Heydər Əliyev “Ampeloqrafiya” sözünün mənası ilə maraqlandı və komitənin ovaxtkı sədri Z.Rzayevdən onun izahını soruşdu. O isə alimlərin fikri ilə məsələyə aydınlıq gətirdi.

Həmin illər respublikada üzümçülüyun intibah dövrü idi desək, yəqin ki, daha düz olardı. Ölkə rəhbəri Azərbaycanda üzüm-şərab istehsalının sürətli inkişafını təmin etmək üçün SSRİ hökumətinin geniş əhatəli bir neçə qərarının qəbul edilməsinə nail oldu və qərarların yerinə yetirilməsi üçün təxirəsalınmaz tədbirlərin həyata keçirilməsinə başlanıldı.

Aparıcı sahə olmaqla üzümçülük həm yeni əkilən üzümlüklər hesabına, həm də mövcud üzümlüklərdə intensiv becərmənin təşkili cəhətdən kənd təsərrüfatının gəlirli sahəsinə çevrildi. Artıq 1982-ci ildə üzümlüklərin məhsuldarlığı 110 sentner, rentabellik səviyyəsi 73 faiz, bir hektar üzüm istehsalından ümumi gəlir 2241,2 man., başqa sözlə 1 sent. məhsulun satışından alınan gəlir 20,3 man. təşkil etmişdir, 1980-ci ildə 1969-cu ilə nisbətən ümumi məhsulun həcmi 6,4 dəfə çoxalmışdır.

Keçən əsrin 70-ci illərində Azərbaycanın kənd təsərrüfatında, iqtisadiyyatında peyda olan və qısa bir müddətdə ittifaqın bütün üzümçülük bölgələrini fəth

edən üzüm-şərab məhsulları istehsalı SOV.İKP-nın o vaxtkı ermənipərəst rəhbərliyi tərəfindən təhlükə hədəfi kimi qarşılandı. Nəticədə guya “alkoqolizmlə mübarizə” adı altında başdan-ayağa təxribat xarakteri daşıyan bir qərar ilə Azərbaycanda min hektarlarla üzüm zavodları kütləvi surətdə sökülüb ləğv edildi, şərab zavodları dağıdıldı, 100 minlərlə fəhlə və qulluqçu işsiz qaldı.

M.Qorbaçov hakimiyyəti başa düşə bilmirdi, daha dürüstü, başa düşmək iqtidarında deyildi ki, Azərbaycan kifayət qədər münbit torpağı, isti günəşi, mülayim havası, suyu, bir sözlə, əlverişli təbiət göstəriciləri və ən başlıcası isə bu şəraiti insanların rifahı naminə yönəldə bilən, öz xalqının dərdi-sərinə ürəkdən bağlı olan, onun problemlərini siyasi tefəkkürü və çevik idarəetmə bacarığı ilə həll etməyə qadir olan Heydər Əliyev kimi dahi bir rəhbəri vardı.

Yuxarıda deyilənlər başa düşülən idi. Çünki Azərbaycanda üzümçülük və şərabçılığın sürətli inkişafı, ermənilərin yeganə ixrac məhsulu olan konyak bazarını sıxışdırdığına görə M.Qorbaçov hakimiyyəti tərəfindən qəbul olunan “sərxoşluğu və alkoqolizmi aradan qaldırmaq tədbirləri haqqında”kı avantonüst bir qərar, demək olar ki, erməni xislətli insanların əli ilə hazırlanmışdı.

Respublika Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin kənd təsərrüfatı istehsalı qarşısında qoyduğu əsas vəzifələrdən biri bu gün əhalinin yerli ərzaq məhsulları ilə təmin edilməsi ilə bağlıdır.

Rusiya Tibb Elmləri Akdemiyası Qida Institutunun müəyyən etdiyi normalara görə respublika əhalisi üçün ildə ən azı 120-130 ton süfrə üzümü istehsal edilməlidir. Avropa ölkələrində hər adambaşına süfrə üzümü istehlakı Azərbaycanla müqayisədə 5 dəfədən, şərab istehlakı isə 10 dəfədən çoxdur. Bu gün Azərbaycanda 150-160 min ton miqdarında istehsal edilən üzüm məhsulunun təzə halda istifadə edilən

hissəsi olsa-olsa 25-30 faiz təşkil edir. Ancaq təkəcə Bakı şəhər əhalisinin orta hesabla 6-7 ay təzə üzümlə təminatın minimum 55-60 min ton təzə süfrə üzümü tələb olunur. Bu rəqəm respublika üzrə bundan 3 dəfə çox olmalıdır, yeni 180-200 min ton təzə və qurulmuş üzüm istehsalı ölkə əhalisinin tələbatını ödəniş olardı.

Aydındır ki, ölkədə əhalinin 75-80 faizi üzümün təzə üzümlə təmin edilməsi bu sahənin inkişafında prioritet təşkil etməlidir. Bu cəhətdən Abşeronda üzümçülüyun geniş inkişafına yenidən qayıtmaq tələb olunur. Regionun təbii-iqlim şəraiti **Ağ Kışmışı, Qara Kışmışı, Kardinal, Ağ Şanı, Qara Şanı, Ağ Xəlili, Ağadayı** və s, kimi tez, orta və gec yetişən süfrə üzümü sortları Abşeron torpağının sərvətidir. Bu sərvət bu torpağa və burada yaşayan əhalinin məişətinə daha yaxın, daha sərfəlidir, sahəsinin genişləndirilməsi üçün olduqca əlverişlidir. Tarixi sənədlərdən aldığımız məlumatlara görə, Maştağa, Şüvəlan, Saray, Zirə, Türkan, Buzovna, Bilgəh və s. kəndlərində hələ 1930-cu illərdə 3,5 min hektar üzümlük sahəsi vardı və bu sahələrdən şəhər əhalisinin təzə üzümlə 50-60 faiz təmin edilirdi.

Azərbaycanda kənd təsərrüfatının əsas problemlərinə az-çox bələd olan hər hansı bir ixtisas sahibi bilir ki, respublikada üzümçülüyun üstün inkişafını təmin etmədən bütövlükdə kənd təsərrüfatı istehsalının səmərəli inteqrasiya əsasında irəliləyişinə nail olmaq mümkün deyil. Təsədüfi deyil ki, dünyanın əksər ölkələrində, o cümlədən Fransa, İtaliya, İspaniya, Bolqarıstan, habelə Ukrayna, Moldova və s. üzümçülük kənd təsərrüfatının aparıcı sahəsi hesab olunur. Bunun həm elmi, həm də iqtisadi baxımdan cavabını üzüm və şərab istehsalının hər şeydən əvvəl insanların məişətində nə dərəcədə geniş yayıldığından da görürük.

Qeyd edilməlidir ki, kənd təsərrüfatı sahəsinin geniş inkişafında başlıca amil onun iqtisadi əhəmiyyətində, onun daha rentabelli və əhalinin məşğulluğu baxımından daha etibarlı bir əmək obyekti olmasıdadır. Bu mənada üzüm başqa bitkilərə nisbətən hər hektardan verdiyi məhsula görə daha mənfəətlidir. Belə ki, əgər 1 hektar üzümlük sahəsindən orta hesabla 250-300 sentner məhsul əldə edilərsə və bir sentner taxıl sahəsindən ən yaxşı halda orta hesabla 50 sentner məhsul yığılarsa, birincidə ikinciyə nisbətən 5-6 dəfə çox qazanc əldə edilə bilər.

Bununla biz taxıl sahələrini üzüm altına vermək fikrindən deyilik, taxıl sahələrini də genişləndirmək lazımdır. Bunu Prezidentimiz də öz çıxışlarında dəfələrlə göstərmişdir.

Üzüm bitkisinin Yer kürəsində geniş yayılmasının səbəbi təkəcə onun təzə halda və ya emal edildikdən sonra müxtəlif şərab məhsulları kimi istifadə edilməsi ilə məhdudlaşmır. Üzümün emalından sonra qalan toxumlardan da belə efir yağı, tanin maddəsi, müxtəlif rənglər alınır. Bir çox təsərrüfat rəhbərləri üzüm bitkisinin becərilməsi dövrü, yaşı əməliyyatlar hesabına sortundan asılı olaraq hər hektardan təxminən 4 tona yaxın yaşıl kütlə tədarük edərək onu siloslaşdırır və heyvandarlıqda ən qiymətli yem kimi istifadə edirlər.

Hazırda ölkə başçısı cənab Prezident İlham Əliyevin qarşıda qoyduğu yeni kənd təsərrüfatı islahatlarının aparılması, məhz sahənin potensialından daha faydalı istifadə etmək yolu ilə yüksək kənd təsərrüfatı məhsulları əldə edilməsinə nəzərdə tutur. Bizə belə gəlir ki, bu cəhətdən üzüm-şərab istehsalında olan potensial imkanlara yenidən baxılması ölkə üçün daha önəmli olardı.

Biz bunu necə başa düşürük.

Tarixi təcrübə göstərir ki, xırda istehsalçılar və xırda kəndli təsərrüfatları verilməsi kiçik torpaq sahələrində böyük və zəruri məhsulların ortaya çıxarılması iqtidarında deyillər. Bu da nə sahibkarlar üçün, nə də dövlət üçün iqtisadi cəhətdən sərfəli deyil. Əl əməyinə arxalanan belə təsərrüfatlar torpaqlardan, onun müasir aqrotexniki üsulla becərilməsindən sərf etdikləri maya dəyəri müqabilində səmərə əldə etmək imkanından demək olar ki, məhrumdurlar.

Mətbuatda deyildiyi kimi, kənd kooperasiya və ya istehsalat birlikləri formasında torpaqlar və texnikanı, habelə əməyin birlikdə istismarı sayəsində, ancaq

belə olduqda yüksək məhsuldarlıq əldə etmək və məhsulun satışından müvafiq qaydada faydalanmaq olardı.

Bununla belə bu sistem qəbul edilərsə, rayonlar və respublika üzrə istehsalın idarə edilməsi inteqrasiyası ilə məşğul olan vahid bir quruma ehtiyac yaranar. Yeni Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi nəzdində tam sərbəst bir strukturun (bu ya şirkət, ya da elm istehsalat birliyi) olması zərurəti yaranar. Çünki fikrimizcə, yeni yaradılacaq qurum respublikada üzüm-şərab istehsalında bütün kəndli və dövlət torpaqlarının maksimum effektivlə becərilməsinə, istehsalın texniki təchizatuna, bitkinin səmərəli mühafizəsinə, əmək təşkilinə və bütövlükdə istehsalın idarə edilməsi, idxal-ixrac əməliyyatına daha çevik və səriştəli rəhbərlik etmək iqtidarında ola bilər. İş fəaliyyətinin çoxunu üzümçülük sahəsi ilə bağlı işlərə sərf edən bir vətəndaş, bir alim, nəhayət, üzümçülüyun respublikada inkişafında az-çox əməyi olan bir mütəxəssis kimi düşünürük ki, üzümçülük-şərabçılıq sahəsin elmi-istehsalat inteqrasiyası əsasında fəaliyyət göstərən sərbəst qurumun yaradılması qısa bir müddətdə böyük üzüm-şərab istehsalının sürətli inkişafını təmin edərdi.

Hesablamalar göstərir ki, ölkədə ən az əmək və vəsait sərf etmək şəraitində ilk növbədə 90 min hektar sahədə üzüm plantasiyası salmaqla 4 il ərzində, yeni 2020-ci ildə 1 milyon ton üzüm istehsal etmək olar. Bu həm də 650 min ton və ya 25 milyon d/İ şərab materialı deməkdir. Bu bütün il boyu zavod fəhləsi kimi hər gün işləyən 50-60 min kənd əhalisinin yeni iş yerinin açılması olardı.

Beləliklə, təkəcə üzümçülükdən 2020-ci ilə azı 1 milyard manat gəlir əldə etmək mümkündür. Fikrimizcə, bu vəzifənin öhdəsindən hazırkı dövlət şirkəti strukturu vasitəsilə gəlmək daha asan olardı.

Yuxarıda deyilənlərdən bu qənaətə gəlmək olar ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafı sahəsində ölkə Prezidenti möhtərəm İlham Əliyevin uğurla reallaşdırdığı sosial-iqtisadi proqramlar içərisində önəmli yer tutan məsələlərdən biri də məhz kənd təsərrüfatında aparılan ardıcıl islahatlardır. Kənd təsərrüfatı istehsalının təmərküzləşməsi yolu ilə sahələrin ixtisaslaşması və əlaqələndirilməsi vasitəsilə nisbətən iri, daha təkmil, daha geniş ərazi və istehsal sahələrini əhatə edən faydalı texniki təchizatla işləyə bilən kooperasiyaların, onların birgə fəaliyyətinin və bütövlükdə kənd təsərrüfatında intensiv əmək təşkilinin başlanılmasına münbit şərait yaranmışdır.

Bu gün ölkəmizdə möhtərəm Prezidentimizin gələcəyə hesablanmış, xalqın rifahı naminə apardığı uğurlu, daxili və xarici siyasəti kənd təsərrüfatının inkişafında mühüm nəticələr əldə edilməsində güclü inam hissi yaradır.

Azərbaycan ETÜŞİ-nin bütün elmi heyəti respublika üzümçülüyunün elmi əsaslarla inkişaf etdirilməsi üçün bu sahənin seleksiyası, aqrotexnikası, yeni yaradılan sortların rayonlaşdırılması, daha məhsuldar texniki və süfrə üzüm sortlarının təbii-iqlim şəraitinə uyğun seçilib yerləşdirilməsi, daha təkmil variantların təsərrüfatlara təqdim edilməsi işlərinə cəlb edilmişdir.

Bir sözlə, institutda üzümçülük və şərabçılığın tədqiqat işi mahiyyət etibarı ilə durmadan təkmilləşdirilir, metodiki cəhətdən yeniləşdirilir. Üzüm-şərab istehsalının ixtisaslaşması ilə bağlı ortaya çıxan mühüm problemlərin həllində elmin əvəzsiz xidmətləri danılmazdır, bunu lazımdınca dərk edən institut əməkdaşları öz elmi axtarışlarını yeni keyfiyyətlərlə zənginləşdirmək əzmindədilər.

Keçən il Respublika kənd təsərrüfatı naziri Heydər Əsədov Azərbaycan ETÜŞİ-də olmuş, əməkdaşlarla görüşmüş, İnstitutun mövcud vəziyyəti ilə tanış olmuş və qısa bir müddətdə institutun maddi-texniki şəraitinin yaxşılaşdırılmasınının öz şəxsi köməyini göstərmişdir.

Tariyel PƏNAHOV,
Azərbaycan ETÜŞ İnstitutunun
direktoru, texnika üzrə fəlsəfə doktoru, Beynəlxalq Üzümçülük, Şərabçılıq Akademiyasının həqiqi üzvü
Rəhman VƏRDİYEV,
İnstitutun şöbə müdiri,
iqtisad elmləri namizədi, dosent.